

ΕΝΤΥΠΙΟΝ ΤΕΡΠΙΝΟΝ τῆς ΦΑΙΔΡΑΣ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΣ

Χριστούγεννα 2020 * ΦΥΛΛΟΝ 16ον

Κινηματογράφος στὶς ὑπώρειες τοῦ Τροόδου

Μολονότι οἱ κινηματογραφικὲς αἰθούσες δὲν μοῦ εἶναι καθόλου συμπαθεῖς, στὸν καιρὸ τῆς δεκαεπτάμηνης ναυτικῆς μου θητείας στὴ Λάρισα, τίς τιμοῦσα ὅταν εἶχα ἐλεύθερο ἀπόγευμα. Ἦθελα νὰ ξεσαλώσω ἀπὸ τὴν κάθε τρεῖς μέρες βάρδια ἀξιωματικοῦ ὑπηρεσίας.

Θὰ φανῶ ἀχάριστος. Ναί, δὲν εἶμαι παθιασμένος φίλος τῆς μεγάλης δθόνης, ἀλλὰ φανατικὸς τοῦ Καραγιώζ μπερντέ. Θὰ θυσιάξω, ἀν χρειάζοταν νὰ διαλέξω, ἕναν Ταρκόφσκι, γιὰ μιὰν ἡρωικὴ παράσταση τῆς πάνας, φωτισμένης μὲ κεριά. Παράσταση μὲ “ἀποθέωση” στὸ τέλος, τοῦ συντριμμένου Κατσαντώνη ἢ τοῦ σουβλισμένου Ἀθανάσιου Διάκου. Δὲν θὰ χάριζα σὲ καμιὰ ταινία τὸν Μέγα Ἀλέξαντρο ὅταν καμακῶνε μὲ τὴ σάρισα τὸν κατηραμένον ὄφιν.

Ὡστόσο προσπαθοῦσα στὰ χρόνια τῆς Κύπρου νὰ μὴν χάσω καμιὰ ταινία στὸν κινηματογράφου ποὺ βρισκόταν στὴ μεθόριον Γαλάτας καὶ Κακοπετριάς. Αἰθουσάρχης ὁ Μυριάnthος, πατέρας μαθήτριάς μου, πασίγνωστος γιὰ τὴν ἀπάντησή του στὴν ἐρώτηση τί ἔργο εἶναι τὸ ἀποφινὸ: «Καπάης κοινωνικό!», ὅπερ μεθερμηνεύεται «Καουμπόκο κοινωνικό». Αὐτὲς οἱ ἐρωταποκρίσεις ἦταν σὰν τὴν «εἰσαγωγή» ποὺ παίζει ὁ Καραγιώζης μὲ τὰ κολλητήρια του γιὰ νὰ ἀνακοινώσουν τί λογῆς παράσταση θὰ δεῖ τὸ φιλοθεάμον κοινό.

Ἐκεῖ, λοιπόν, στοῦ Μυριάnthου, ἀν εἶχες ὄρεξη, τὸ γλένταγες μὲ τοὺς ὑπότιτλους τῶν ξένων ἔργων. Δὲν ἦταν γραμμένοι στὴν ταινία ἀλλὰ ἀνεξάρτητοι, κι ἔπρεπε ὁ μηχανικός κι ὁ βοηθὸς του νὰ συντονίζον τὰ πρακτῶματα καὶ λεγόμενα τῶν ἠθοποιῶν μὲ τοὺς ὑπότιτλους, πράγμα σχεδὸν ἀνέφικτο. Τὸ κομποῦζιο ἦταν ἄκρω διασκεδαστικό. Ἦταν σὰν νὰ βλέπες τὴν «Ἀλίκη στὸ Ναυτικό» καί, ὅταν μιλάει ὁ μπαμπάς της Κωνσταντάρας ν' ἀκούς τὴ φωνὴ τῆς κόρης του, ἐνῶ, ὅταν κεληθάει τὸ κορίτσι, νὰ ἐνωτίζεσαι τὸν βρυχηθμὸ τοῦ κ. Πλοιάρχου.

Ἀξιοθαύμαστο κομποῦζιο — κάτι σὰν διάλογος τοῦ Καραγιώζης μὲ τὸν Μορφονιό!

Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος

Ἡ πρόσψη τοῦ κινηματογράφου Ἀχιλλεῖον τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1954, στὰ Γρεβενά. Στὴ ἐκκλίμα του, ἀναγράφεται ἡ κινηματογραφικὴ ταινία Ὁ Βασανιστὴς τοῦ Σάν Φερνάντο, ἡ φωτογραφία δημοσιεύθηκε στὸ φωτογραφικὸ λεύκιμα τοῦ Βαγγέλη Νικόπουλου, Γρεβενά. Ὁ γδόντα Χρόνια Φωτογραφίες, 1895-1975.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΝΤΡΩΤΗΣ

Η ΤΕΦΡΑ ΤΟΥ Π. Π. Π.

Σὰν νὰ 'ν' καβάλα σὲ ἄλογο τὴν κάμερα ἔχει ἀδράξει ἀπὸ τὰ γκέμια καὶ τραβᾷ μὲ μένος ἐνθέου καὶ δαιμονισμένου, ἐνῶ τὸ γένος τῶν ἀλητόβιων δικόν του τὸν κατέχει — ψυχῇ τε καὶ σώματι. Ἀπ' τὸν νοῦ του ἐξέχει ἡ βία ποὺ ἀσκοῦν οἱ βιασμένοι μὲ τὸ σθένος ποὺ ἡ ἀνάγκη τοὺς προικίζει γιὰ ὅσο ὁ ἐξορισμένος εἰρμὸς τῆς λογικῆς στὸν πόνου ἀκόμα ἀντέχει. Τὴν προσωδία τοῦ Ἀκατόνε συνενώνει κρουστά μὲ τὰ μυστήρια τῆς Κανταβρυγίας καὶ τῶν Σοδόμων τίς πυρές. Καὶ πυρακτώνει ἀσπρόμαυρες εἰκόνες μὲ ἔγχρωμα σημεῖα σ' ἀπτά σινήματα-φωνήματα, καὶ χρωῖμα στὸ χῶμα ἀπλώνει ποὺ ἐγεννήθη ἡ Μάμα Ρόμα.

Noir

Καὶ πάλιν ἀπεπλανήθημεν.

Κόβει τὸ εἰσιτήριο. Στερεώνει τὴν μάσκα καλὰ, μὲ προσεκτικὲς, αὐστηρὲς κινήσεις. Λίγοι, ἐλάχιστοι, ἐντὸς τῆς σκοτεινῆς αἰθούσης, ἀπολαμβάνουν τὰ “Προσεχῶς”. Χαρτοταινία, ἡ λεγόμενη ἀπαγορευτικὴ, χαράζει αὐστηρὰ σύνορα στὰ βελουδῆ καθίσματα. (Ἄλλιῶς τὰ θυμᾶται στὰ θερινὰ του ὄνειρα: στὸ Δάσος, ἀνοιχτὸς ὁ σινεμάς στὶς ζαβολιές τῆς ἐφηβείας. Μὲ “Πόλεμο τῶν Ἀστρων”, ἀνεπανάληπτο τὸστ ζαμπὸν-τυρί καὶ πορτοκαλάδα παγωμένη. Κι ἕνα καλοκαίρι φρέσκο κι ἀλέγκρο). Πέφτουν τὰ γράμματα. Θαμπώνει ὁ ἀέρας. Προπολεμικὸ Σικάγο, παγωνιά καὶ παράνομα σφηνάκια ἀλκοὸλ δίπλα στὴ σόμπα. Ὁ Τζέ-ημς Στιούαρτ χτυπάει τὰ πληκτρά τῆς γραφομηχανῆς. Θὰ συνεχίσει ἡ λινοτυπικὴ τὰ δικά της, μέχρι νὰ φτάσει ἡ ἐφημερίδα καὶ στὴν πιὸ σκοτεινὴ γωνιά τῆς πόλης. Δὲν ὑπάρχει παρόν, μάσκες, κλειδιῶν. Τίποτα. Τὸ ἀσπρόμαυρο τῆς μεγάλης δθόνης μόνο. Καὶ μέσα σ' αὐτὸ ἦρωες νὰ λαχταροῦν τὴ ζωὴ καὶ πρὶν, καὶ τώρα, καὶ πάντοτε.

Ἀντώνης Ν. Παπαβασιλείου

Πρῶτες συγκινήσεις

Ἑλληνικὴ ἐπαρχία. Χρόνια τῆς δεκαετίας τοῦ '50. Νωπὲς οἱ μνήμες ἀπὸ τὸν Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο καὶ τὴν Κατοχή. Οἱ σκιὲς τοῦ ἐμφύλιου καθημερινές. Μοναδικὴ διασκέδαση γιὰ τὰ παιδιά τῆς ἐποχῆς τὸ παιχίδι στὶς ἄλάνες, ἀποκλειστικὰ ποδόσφαιρο μὲ αὐτοσχέδιες μπάλες, κάποτε μὲ ματωμένα γόνατα καὶ σπασμένα κεφάλια. Εἶδος πολυτελείας ἀκόμη καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς ραδιόφωνο, πολὺ προτοῦ ἐμφανιστοῦν τὰ ἀχαμνὰ φορητὰ τρανζίστορς. Στὶς τελευταῖες τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ, ἀνακάλυψα ἀμήχανος καὶ ἐκπληκτος τὸν κινηματογράφου, αὐτὸ τὸ θαῦμα ποὺ ξέρε νὰ σοῦ ἀφηγεῖται παραμύθια, περιπέτειες καὶ ἔρωτες.

Οἱ περισσότερες ταινίες ποὺ παρακολούθησα προέρχονταν ἀπὸ τὸν ἀγγλικὸ ὄργανισμὸ Ἄρθουρ Ράνκ, μὲ ἐναρκτηρῖο σῆμα τὸν γυμνὸστηθὸ ἄντρα ποὺ χτυποῦσε ἀργὰ τὸ γκόνκ. Σταθερὰ καὶ τὰ ζευγάρια τῶν πρωταγωνιστῶν: Τζέιμς Μέι-σον - Μάργκαρετ Λόγκχουντ - Στιούαρτ Γκρέιντζερ - Φίλις Κάλμπερτ. Ἀρχισα νὰ ζῶ δυὸ παράλληλες ζωὲς ἐκείνη τοῦ σχολείου καὶ τῆς καθημερινότητας καὶ τὴν ἄλλη, τὴν πολὺτιμη, ὅταν χαμήλωναν τὰ φῶτα καὶ ἀρχίζαν νὰ κινούνται οἱ σκιὲς στὴν δθόνη. Διάβαζα κάθε ἐβδομάδα στὴν ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα τίς κριτικὲς, χωρὶς νὰ καταλαβαίνω καὶ πολλὰ. Διάβαζα, ἀκόμη, καὶ διάφορες εἰδήσεις γιὰ τοὺς «ἀστέρες» ποὺ πλέον εἶχαν μετατραπῆ σὲ συγγενεῖς, σὲ οἰκεία πρόσωπα τῆς οἰκογένειας. Καὶ ὅλα αὐτὰ ποὺ τὰ θεωροῦσα μόνον δικά μου θέλησα νὰ τὰ κρατήσω πέρα ἀπὸ τὴν προβολή, θέλησα νὰ τὰ σχολιάσω, νὰ δηλώσω τὴ βαθιὰ συμπάθεια, τὴν ἀφοσίωση ποὺ αἰσθανόμουν. Σὲ σχολικὰ τετράδια ἀντέγραφα ἀπὸ περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες ὅ,τι θεωροῦσα ἀξιωματικὸ καὶ σχολιαζα γεγονότα (ἀσήμαντα, ὅπως τὰ κρίνω σήμερα) μὲ ἀφελεῖς προσωπικὲς μου παρατηρήσεις, προγραμματίζα μεγαλεπήβολα συγγραφικὰ σχέδια μὲ ἀνεμμάτιστο, παιδαριῶδη ἐνθουσιασμὸ. Ἐπιπλέον, μαζὶ μὲ τὸν ἀδερφό μου καὶ τὸν πρῶτό μου ἐξάδελφο κόβαμε μὲ προσοχὴ ἀπὸ τίς ἐφημερίδες καὶ διατηροῦσαμε τίς εἰκονογραφημένες διαφημίσεις τῶν νέων ταινιῶν κάθε ἐβδομάδας. Στὸ τέλος τῆς χειμερινῆς περιόδου (τὰ ὑπαίθρια θερινὰ σινεμά πρόβαλλαν τότε ἀποκλειστικῶς ἐπαναλήψεις ταινιῶν τοῦ χειμῶνα), διοργανώναμε γραπτὰ διαγωνίσματα προκειμένου νὰ ἐμπεδώσουμε τίς σχετικὲς γνώσεις μας. Μερικὰ παραδείγματα γιὰ τὰ «θέματα» τῶν διαγωνισμάτων: Γράψτε τρεῖς ταινίες τοῦ Γκρέγκορ Πέκ. Ποιὸς ἠθοποιοὺς πῆρε τὸ Ὄσκαρ καλύτερης ἐρμηνείας τὸ 1949; Ποιὰ ταινία βραβεύτηκε πέρυσι στὸ φεστιβάλ Βενετίας; Ποιοὶ ἠθοποιοὶ ἔπαιζαν στὴν ταινία Σακαραμούς;

Φαντάζομαι πῶς ἡ ψυχολογία πρέπει νὰ εἶχε εὐρὸ πεδίο μελέτης γιὰ τὴν περίπτωσή μου. Πῶς καὶ γιὰτὶ ἕνα παιδί ποὺ μόλις τελείωνε τὸ Δημοτικὸ εἶχε τὴν ἀποκοιτὰ νὰ καταγράφει περιστατικὰ καὶ ιστορίες, νὰ συντάσσει καταλόγους καὶ νὰ κρατᾷ σημειώσεις γιὰ θέματα τὰ ὁποῖα πολὺ ἀργότερα ἔμαθα πῶς ἀνταποκρίνονταν στὴν ἐννοια τοῦ Ἀρχεῖου; Ἀντιλαμβάνομαι τώρα πῶς οἱ μεταγενέστερες συγγραφικὲς καὶ ἐρευνητικὲς ἀσχολίες μου εἶχαν ἐδῶ τὴν ἀφανῆ ἀφετηρία τους. Ὁφελῶ, πάντως, νὰ ὁμολογήσω πῶς τὴν ἐποχὴ ἐκείνη αὐτὸ ποὺ μ' ἐνδιέφερε ἦταν ὁ τίτλος τῆς ταινίας καὶ οἱ πρωταγωνιστὲς της. Πέρασαν ἀρκετὰ χρόνια γιὰ νὰ στρέψω τὴν προσοχή μου πρὸς τὸν σκηνοθέτη, τὸν σεναριογράφου, τὸν συνθέτη τῆς μουσικῆς. Στὰ ἴδια χρόνια κυριάρχησε ὁ ἰταλικὸς νεορεαλισμὸς καὶ στὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '50 ἦρθε ἡ ἐπαναστατικὴ προβολὴ ταινιῶν σὲ σύστημα σινεμασκόπ, καθὼς καὶ ταινιῶν σὲ τρεῖς διαστάσεις. Ἐκατοντάδες χιλιάδες θεατὲς ἔσπευσαν νὰ παρακολουθήσουν τὴν ἔγχρωμη ταινία Χιτών, ὅπου ὁ ἐσταυρωμένος Χριστὸς παρουσιαζόταν πλαγιαστός, ἐπειδὴ ἡ μακροστένη δθόνη δὲν μποροῦσε νὰ δεῖξει σὲ κοντινὸ πλάνο ὄρθιο τὸν σταυρὸ. Κι ὕστερα ἦρθε ἡ γαλλικὴ nouvelle vague, καὶ οἱ μεγάλοι εὐρωπαϊοὶ σκηνοθέτες: Μπέρκμαν, Φελίνι, Ἀντονιόνι, Τσουχράι. Ἡ Εὐρώπη ὕψωνε τὸ ἀνάστημά της ἀπέναντι στὸ ἐμπορικὸ Χόλιγουντ.

Καὶ μία σημείωση γιὰ τὸν ἑλληνικὸ κινηματογράφου ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Ἡ στάση ὄλων μας ἀπέναντι του ἦταν ὑπεροπτικὴ, περιφρονητικὴ θὰ ἔλεγα, ἐκτὸς εὐαρίθμων ἐξαιρέσεων. Οἱ μαυρόασπρες δραματικὲς ἢ κωμικὲς ἑλληνικὲς ταινίες δὲν μποροῦσαν νὰ συγκριθοῦν πρὸς τίς ἀντίστοιχες ξένες, κυρίως ἀπὸ τὴν ἀποψη μὲσων παραγωγῆς. Σήμερα, «ἔτσι σοφοὶ ποὺ γίναμε, μὲ τόση πείρα», διαπιστώνουμε πόσο δραστηρικὲς παραμένουν ὀρισμένες ἑλληνικὲς ταινίες, ἰδίως οἱ κωμωδίες, καὶ πόσο σύγχρονα καὶ ἀγέραστο εἶναι τὸ χιοῦμορ ποὺ τίς διακρίνει, παρὰ τίς δεκαετίες ποὺ κύλησαν ἀπὸ τότε.

Δημήτρης Δασκαλόπουλος

Σελὶς 2

➡ Ντίνος Ἀγραφιῶτης
➡ Γιῶργος Ζαχαρίου

➡ Β.Π. Καραγιάννης
➡ Σωτήριος Γ. Ραπτόπουλος
➡ Ἀντώνης Φ. Σβολιαντόπουλος

I Could Have Clicked All Night

Ἄν τὸ σινεμά ὁ Παράδεισος εἶχε πολλά παιδιά, θὰ ἤμουν σίγουρα ἕνα ἀπὸ αὐτά. Ὁ συχωρεμένος ὁ πατέρας μου δούλεψε γιὰ πολλὰ χρόνια στὸν κινηματογράφο, ὅποτε ἡ διασκέδασή μου ἦταν τὸ νὰ βλέπω σινεμά, πολλές φορές τὴν ἴδια ταινία δύο φορές τὴν μέρα. Ἀπογευματινὴ καὶ βραδινὴ παράσταση. Πορτοκαλάδα HBH, πατατάκια, τρέξιμο στοὺς διαδρόμους, καὶ γύρισμα μπομπίνας!

Στὸ Ράδιο Σίτυ ὁ παράδεισός μου ἀπέκτησε πιὸ μόνιμο χαρακτήρα. Ὁ Ἀνδρέας Χαλιώτης ἀπὸ τοὺς μεγάλους κινηματογραφικούς επιχειρηματίες καὶ ἰδιοκτήτης του, εἰπαίξε τότε τὴν κάθε ταινία γιὰ ἕξι μῆνες. «Ὡραία μου Κυρία» γιὰ παράδειγμα, κάθε βράδυ. Στὸ τέλος νόμιζα πὼς ὁ Ρεῖς Χάρισον καὶ ἡ Ὠντρεη Χέμπορν ἦσαν μακρινοὶ θεοὶ, αὐτοὶ καὶ ἡ κυρία Τζένη ἀπ' τὸ ταμεῖο τοῦ σινεμά!

Τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτὰ δὲν ὑπάρχει πιά σήμερα, ὅμως ἀναπολώντας τὴν σχέση μου μὲ αὐτὲς τὶς εἰκόνες, νομίζω πὼς οἱ μακρινοὶ θεοὶ ἀπὸ τὸ πανί (ὡς ἐσωτερικευμένα ἀντικείμενα τρόπον τινά) μὲ βοηθήσανε κατόπιν στὸ νὰ ὀνειρεύομαι ἕνα καλύτερο ἄλλοῦ, μὲ βλέμμα σὰν καὶ αὐτὸ τοῦ Ὁσκαρ Πήτερσον στὸ ἐξώφυλλο τοῦ δίσκου «Ὡραία μου Κυρία». Χαίβονα δηλαδή πού περπατᾷ μὲ μιὰ μηχανή στὰ χέρια τὰ βράδια, ψάχνοντας ἕνα ἄλλο βλέμμα, ἐνῶ ἡ θεία Ὠντρεη χαμογελεῖ ἀπὸ ψηλά!

*I could have spread my wings
And done a thousand things (clicks)
I've never done before*

during lockdown

Γιῶργος Ζαχαρίου

Οἱ δικοί μας ἄνθρωποι

Νοέμβριος ἦταν, χειμώνας, κι εἶχε χιόνι. Ἐκεῖνα τὰ χρόνια, ἀρχὲς τῆς δεκαετίας τοῦ 80, ἔτσι ἦταν οἱ χειμῶνες. «Ντύσου γερά καὶ πᾶμε» λέει ὁ πατέρας, «θὰ ῥθεῖς μαζί μου σινεμά»

Ἀπόρρησα. Δὲν μ' εἶχε μαθημένο σὲ τέτοια. Μπορεῖ καὶ νὰ χάρηκα. Τραβήξαμε μέσα στὸ χιόνι. Μόνοι μας, ἄδειοι οἱ δρόμοι. Τριζοβολοῦσαν τὰ παπούτσια σὰ κάθε πατησιά. Δὲν μὲ κρατοῦσε ἀπ' τὸ χέρι, νὰ μὴν πέσουμε ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλο. Ἡ μήπως πού ἤμουνα μεγάλος πιά;

ΟΛΥΜΠΙΟΝ ὁ κινηματογράφος. **ΣΙΝΕ ΟΛΥΜΠΙΟΝ**, μὲ μεγάλη φωτεινὰ γράμματα. Πῆγε στὸ ταμεῖο νὰ κόψει εἰσιτήρια. Ἐγὼ στάθηκα στὴν ἀφίσα.

Ο ΜΕΓΑΛΕΞΑΝΤΡΟΣ. Σὰν τὸν Κολοκοτρώνη μου φάνηκε, ἡ μήπως σὰν τὸν λήσταρχο Γκαντάρα; Ποιὸς ξέρει; **ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΟΝ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 13**.

«Δείχνει τὰ μέρη του, τὸ χωριὸ του, παίζουν δικοὶ τοῦ ἄνθρωποι», παρακάλεσε.

Στὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ μου ἕνας μουσάτος ψηλέας, τοῦ χειρονομοῦσε ἀνένδοτος. Ἡ περικεφαλαία τοῦ ἔλειπε.

Φύγαμε. Μὲ πῆρε ἀπ' τὸ χέρι καὶ γυρίσαμε στὰ ἴδια τὰ πατήματα. Ἡ ἡσυχία πύχτωνε μὲ τὴ σιωπὴ μας. Ἐκεῖνος δὲν τὸ εἶδε ποτέ. Οὔτε κι ἐγώ. Εὐτυχῶς.

Ἄ.Φ.Σβολιαντόπουλος

Ῥοασίς, μαγευτικὴ ἐν γῆ ἄνδρῳ

«Τὸ κορίτσι τοῦ 17»

Στὴ μοναχικὴ πορεία πρὸς τὸ σχολεῖο τοῦ ὀδωδεκαετῆς μαθητῆς περνοῦσε πάντα μπροστὰ ἀπὸ τὸν τόπο, ἀπ' ὅπου ἀνεμόσκαλα μεταξωτῆ, τυλιγμένη σπειροειδῶς, τὸν ταξίδευε ἀπὸ τὴν δθὴν προβολῆς σὲ μέρη μακρινὰ κι ὀνειρεμένα. Ἦταν ὁ κινηματογράφος τοῦ τόπου, τὸ θρυλικὸ Σινε Ῥοασίς. Ὡς διὰ τσιγκελοῦ τὸν ἀρπαζαν τὰ Προσεχῶς τῶν κινηματογραφικῶν προαναγγελιῶν· αἰσθανόνταν ἀσυνήθη ἐλαφρότητα καὶ ὁ νοῦς του νοερῶς ἐτύρβαζε στὴν αἴθουσα προβολῆς. Μὲ λαχτάρα ἀληθινὴ ἀνέμενε τὴν ὥρα καὶ τὴ στιγμή πού θὰ δρασκελοῦσε τὰ λίγα σκαλοπάτια καί, μετὰ μικρὴ στάση στὸ ταμεῖο γιὰ τὸ τίμημα εἰσόδου, θὰ ὠθοῦσε μιὰ βαρὰ ξύλινη πόρτα, γιὰ νὰ βρεθεῖ στὴν αἴθουσα προβολῆς μὲ τὴν θεάρατη, ὅπως τοῦ ἔμοιαζε, δθόνη. Τότε, πολλοὶ ρεμβασμοί, πόθοι θρύλλων καὶ μύθων ὑπερήδιστοι ξετυλίγονταν, ἀοράτως ἀνερχόμενοι ἀπὸ τὸν κινηματογραφικὸ στερέωμα τῆς μεγάλης δθόνης. Μερικὲς φορές προτιμοῦσε καὶ τὸν ἐξώστη γιὰ νὰ παρακολουθεῖ ἀφ' ὑψηλοῦ. Ἀλλὰ καὶ στὴν ἐπάνοδο ἀπ' τὸ σχολεῖο στὴν κατοικία του ὁ μικρὸς μαθητῆς κοινοστοχεῖτο γιὰ λίγη ὥρα μπροστὰ στὸν τόπο τῶν ὀνειρών του, στὰ ΣΗΜΕΡΟΝ, τὰ ΑΥΡΙΟΝ καὶ τὰ ΠΡΟΣΕΧΩΣ στὰ ταμπλὼ μὲ τὶς σκηνὲς τῶν ἔργων καὶ τὶς γοητευτικὲς φωτογραφίες τῶν πρωταγωνιστῶν καὶ τῶν πρωταγωνιστριῶν τῶν ταινιῶν.

Μιὰν ἡμέρα ὅμως παρακοντοστάθηκε σὲ ἕνα ἐκ τῶν ΠΡΟΣΕΧΩΣ. Τὸν γοήτευσε, παρότι λιανοπαίδι, ἡ μορφὴ ἀλλὰ κυρίως τὸ βλέμμα τῆς πρωταγωνίστριας. «Τὸ κορίτσι τοῦ 17» ὁ τίτλος τῆς ταινίας, Σοφία Ρούμπου ἡ πρωταγωνίστρια, βραβεῖο Ἀ' γυναικείου ρόλου στὸ Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, ἔγραφε μέσα σὲ ἔντονο πλαῖσιο. Τοῦ γεννήθηκε ἡ ἔμμονη ἰδέα πὼς ἔπρεπε, ὀπισθόηστο, νὰ ἰδεῖ τὴν ταινία. Ὑπῆρχε ὅμως ἕνα κώλυμα. Ἦταν κατὰλληλὴ ἀπὸ 13. Βρισκόταν ὀριακά ἐκτὸς target group. Κι ὁ δάσκαλος δὲν ἐπέτρεπε τὴν εἴσοδο, μὲ ἀπειλὴ ποινῆς, σὲ μὴ κατὰλληλα. Ἐκανε καὶ βραδυνὲς ἐφόδους. Διεξέδο τοῦ ἔδωσε ὁ συμμαθητῆς του, ὦρα του καλή, Στέλιος Δ., πού ἐργαζόταν ὡς τὸ παιδί τοῦ μπάρ στὰ διαλείμματα: πασατέμπο, σάμαλι, κόκκ, ἀναψυκτικὰ κλπ.

—Ὅα σὲ βάλω ἀπ' τὴν πίσω πόρτα, τοῦ λέει, πού μπαίνω κι ἐγώ.
Ἔτσι κι ἔγινε. Ἀπῆλυσσε σὲ ὄλο τῆς τὸν μεγαλύτερο τὴν πρωταγωνίστρια, ὡς δῶρον οὐρανίου δρόσου. Ἀπ' τὴν ταινία λίγα τοῦ ἔμειναν, καθὼς ἦταν ἕνα ψυχολογικὸ δράμα πού γιὰ τὴν ἡλικία του δὲν ἦταν εὐκόλο νὰ τὸ παρακολουθήσει. Ὅμως, ἡ θλιμμένη μορφὴ καὶ ὁ γλυκὺς καὶ πραᾶς λόγος τῆς Σοφίας Ρούμπου ἔμειναν στὴ μνήμη καὶ τὴν ψυχὴ του.

Ἀλλὰ, εἶχε τὸ τίμημά του τὸ δλον ἐγγεήρημα. Στὸ διάλειμμα εἰσήθε στὴν αἴθουσα ὁ δάσκαλός του. Τὰ βλέμματα διασταυρώθηκαν σιωπηρά. Ἦταν, βεβαίως, ἀποφασισμένος νὰ ὑποστῇ τὶς ἀνάλογες συνέπειες. Τὴν ἄλλη μέρα, μετὰ τὴν ἐναρξὴ τοῦ μαθήματος, στὸ πρῶτο διάλειμμα, τὸν κάλεσε στὸ γραφεῖο διευθυντοῦ.

—Δὲν θὰ σὲ τιμωρήσω, τοῦ εἶπε, μὰ μὴν τὸ ξανακάνεις. Δὲν μοῦ πᾶει νὰ τιμωρήσω τὸν καλλίτερο μαθητῆ μου. Τί παράδειγμα θὰ δεῖξω στὴν τάξη.

—Καὶ εἶσα καὶ ἀπὸ τ' Ἄγραφα, τὰ μέρη τοῦ Κατσαντώνη, προσέθηγεν ὑπομειδιῶν.

Οὔτε τοὺς κηδεμόνες του κάλεσε, ὅπως τὸ συνήθιζε σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις.

Πέρασαν σχεδὸν σαράντα χρόνια ὅταν μιὰν ἡμέρα εἶδε στὴν ἐφημερίδα, στὰ φιλά, πὼς πέθανε ἡ Σοφία Ρούμπου. Ἐφυγε ἀθόρυβα, ὅπως ἦταν καὶ ἡ παρουσία της στὴν 7η Τέχνη. Δὲν μπόρεσε νὰ μὴ νοιώσει ἕναν κόμπου συγκινήσεως.

Ντῆνος Ἀγραφιῶτης

Νέλλη ἢ Νέλη, ἡ θερινὴ καταφυγὴ

Νέλλη (Μαρίνου Ἀντύπα Ἀστυδάμαντος, Ἡλιούπολη, θερινός, 600 θέσεις). Ἀπὸ ἐκεῖνοὺς τοὺς ἠρωϊκοὺς κινηματογράφους πού χτίζονταν σὲ σχεδὸν ἔρημις καὶ μὲ τὰ χρόνια ἐβλεπαν τὸ τοπίο νὰ ἀλλάξει. Ἡ Νέλλη μακρομέρυσε (1956-1996) μὲ ταινίες γιὰ ὅλα τα γούστα καὶ σήμερα στὴ θέση της βρισκεται σούπερ μάρκετ.

Μάνος Γαϊτάνος, «Οἱ κινηματογράφοι πού ἀγαπήσαμε», Ἀθήνα 2016

Ἀναγιγνώσκων, πληροφοροῦμαι περὶ τῆς «Νέλης» νῦν, ἐν Γρεβενοῖς διαβῶν, τὰ ἀκόλουθα δύο, ἄτινα μὲ προβληματίζουν:

Πρῶτον ἔγραφόταν, μὲ ἐκεῖνα τὰ δυσθεώρητα (ἢ καὶ «δυσθεόρατα», κατὰ τὸν Ρούτσον) κόκκινα γράμματα, τῆς ἐπιγραφῆς «Νέων», ὄντως μὲ δύο λάμδα ἢ ἔρασμα Νέ(λ)η, ἡ θερινὴ κινηματογραφικὴ αἴθουσα, εὑρισκόμενη παρὰ τὸ παλαιὸν νταμάρι «Χαλικιάκι» καὶ τὸ «Ρέμα τῆς Πικροδάφνης», ἐν Ἡλιούπολει τῆς Ἀττικῆς;

Ἐπιπλέον κρῖος μὲ λοιέ... Ἰσχυρότερα τοῦ σιδήρου ἡ ἀνάμνησις, μὲ τὸ ἔσω ὄμμα ἀκολουθεῖ τὰς γραμμάς, καὶ τὰς ὀμοιοχρώμους σκιάς των ἐπὶ τῆς προσφύσεως τῆς αἰθούσης, ὡς ὑψοῦνται καὶ πῖπτουν: Τοῦ δξικουρούφου νί, καὶ τοῦ μαλακοῦ λάμδα... Δυὸ φωνήεντα μόνον ὄρω, τὰ σμικρὰ ἔφιλον καὶ ἦτα... Τὸ δλον τέσσερα γράμματα. Τὸσον διέλαθεν ἡ μνήμη, καὶ ψευδῆς τις τὴν ἀντικατέστησε, ἰσχυρογνώμων καὶ ἀγνώμων ἐν τῷ ἄμα; Σπεύδω νὰ παρηγορηθῶ: Ὁ συγγραφεὺς τοῦ πονήματος δὲν παραθέτει φωτογραφίαν, ἴσως ἡ δικὴ του μνήμη ἐσφίλε—ἴσως, ἐν τέλει, νὰ μὴν εἶναι αὐτόπτητος

Διότι ἐγὼ καὶ ἡ Νέλη ἔχομεν ἱστορίαν κοινήν. Εἶναι τὰ «χωράφια» μου αὐτά. Δὲν παίζομεν μὲ τοὺς καμηλοὺς τῶν ἀνθρώπων. Εἰς τὴν Νέλην εὑρίσκα καταφυγιὸν ἀπὸ τὰς νεανικὰς μου δυσθυμίας, καὶ ἄς εὑρίσκετο «εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον» τοῦ προαστίου, εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὴν ἐπίσης ὑπέροχην «Εὐάν», παρὰ τὴν πλατείαν Ἀϊνουαῖν, εἰς τὰς παρυφὰς τοῦ περικαλλοῦς Ὑμηττοῦ, καὶ τὴν ἐπιβύσασσα ἐως τὴν σήμερον «Ἡλιούπολιν», εἰς τὴν κεντρικὴν πλατείαν.

Εἰς τὴν περιλειστην ὑπὸ ἔργου θέλου καὶ ἀνθρωπίνου ταυτοχρόνου, τοῦ γιγαντιαίου γίασεμοῦ πού περιέτρεχε τὰς τρεῖς ἐκ τῶν τεσσάρων ἐσωτερικῶν ὀψεων τῆς «μάνδρας», αἰθουσαν, καθήμενος ἐπὶ καρέκλας «πλεκτῆς» ἐκ νήματος πλαστικοῦ ἐπὶ σιδήρου σκελετοῦ, ἐρειδομένης ἐπὶ χαλικοστρωτοῦ δαπέδου, ἔζησα προκαταβολικῶς, ἐν εἰδῆ προεικονίσεως, τὰ μελλοντικά μου βιώματα ἄλλοτε μὲν ἀσθμαίνων «κατὰ θέρους ἀκμῆν», ἄλλοτε δὲ ριγῶν «ἐν ὀπώρα καὶ ἐν ψύχει» (διότι περὶ τὰς ἀρχὰς μηνός Ὀκτωβρίου ἀνέστειλε τὰς προβολὰς): Ἐκεῖ ἐβίωσα τὴν «ἐπιστροφήν» τοῦ Ὀδυσσεύς, εἰς ἰταλοαμερικανικὴν διασκευὴν—τὸ «Τρύπιο δολλάριο», ταινία «σπαγγέτι» τοῦ Giorgio Ferroni— ὅπου ὁ αἶρων τὸ σάγμα τοῦ ἀλόγου του Μονγκάμερι Γούντ μᾶς ἀτένιζε πλήρης νόστου ἐκ τῆς δθόνης...

Συνέρχομαι· εἶτα ἀπορῶ ἐκ νέου, καὶ ἐξίσταμαι: Μὰ εἰλειτούργησε ὁ κινηματογράφος μέχρι τὴν δεκαετίαν τοῦ χιλία ἐννακασία ἐνενητῆα; Καὶ ἐδῶ συλλαμβάνω τὸν συγγραφεῖν σφαλόντα.

Διότι ἐνθυμοῦμαι καλῶς τὴν τελευταίαν ταινίαν ἦτις «ἐπαλθῆ» ἐπὶ τῆς κινηματογραφικῆς σινδόνος τῆς «Νέλης», τὸ χιλία ἐννακασία ὀγδόνητα ὀκτώ. Τὸ ἐνθυμοῦμαι διότι τὸ ἐγνωρίζαμε διττὸ τὸ τελευταῖον «θέμα», ὀδοι οἱ εὑρισκόμενοι ἐντὸς τῆς αἰθούσης: Μετὰ τὴν προβολὴν τοῦ «Τελευταίου Αὐτοκράτορος» τοῦ Μπερνάρτο Μπερτολούτσι (ἐπρόκειτο, μάλιστα, διὰ τὴν δευτέραν προβολήν) ὁ κινηματογράφος θὰ ἔκλεινε ὀριστικῶς, θὰ διελύετο καὶ ὡς τοπὸσημον ἀκόμη, ἀφοῦ τὴν θέσει του θὰ κατελάμβανε «ὑπεργορὰ» τροφίμων.

Μάλιστα, ἦταν ὄντως ἀρχὲς Ὀκτώβρη, ἡ χρονία τῆς ἀποφοίτησής μου. Ἐπιπλέον, εἶχα μόλις ἐπιστρέψει εἰς τὸ ἀστὺ ἀπὸ τὴν θερινὴν ἐργασίαν μου εἰς τὴν νῆσον Μῆλον, καὶ ἐβίωνα πέντε ἢ ἕξ «ψύχρες» μαζί: Τὴν «ψύχραν» εἰς τὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ παρερχομένου φοιτητικοῦ βίου· τὴν «ψύχραν» εἰς τὴν ψυχὴν ἐκ τῆς περὶ ὄλιγου καιροῦ λύσης τοῦ «δεσμοῦ» μου· τὴν «ψύχραν» εἰς τὴν ψυχὴν, ἐκ τοῦ παρερχομένου Ἑόρους· τὴν «ψύχραν» εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ἐκ τῆς εἰδήσεως τοῦ ἐπικειμένου «λουκέτου» τῆς Νέλης· τὴν «ψύχραν» εἰς τὴν ψυχὴν ἐκ τῆς προΐουσης κινηματογραφικῆς ἀφήγησις δεικνύουσα τὴν ἐπιδεινωμένην μοίραν τοῦ πῖπτοντος Αὐτοκράτορος ἄλλα καὶ τὴν ἐκ τοῦ παρακειμένου τῆς αἰθούσης «Ρέματος» τῆς Πικροδάφνης» ψύχραν!

Βεβαίως καὶ τὰ ἐνθυμοῦμαι ὄλ' αὐτά, ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ ὑπόμνηση τοῦ ἐφήμερου τῆς κτίσεως, πέραν ἀμφιβολίας...

Μὲ τὴν ἔξοδον τῶν (ὀλίγων ἢ πολλῶν; Μᾶλλον εἰς τὴν δευτέραν προβολὴν θὰ εἴμαστε περὶ τοὺς τριάκοντα) θεατῶν, ὁ θεατρῶνης (τοῦ ὀποίου τὴν μορφὴν δὲν ἀνακαλῶ, ἀλλ' ἀνακαλῶ τὴν συγλήνησιν) μᾶς ἐχαίρετῆσε ὄλους διὰ στόματός τε καὶ νεύματος τῆς κεφαλῆς, καὶ σαυθρωπὸς ἔθεσε τὸ Λουκετόν· ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν ἐπιγραφὴν «ραντεβῶ τὸν Ἰούνιον»... Μία ἐποχὴ εἶχε παρέλθει ἀνεπιστρέπτι.

Σωτήριος Γ. Ραπτόπουλος

Νοσταλγεῖστε στραβάδια

Β. Π. Καραγιάννης

Ναί, διετέλεσα, ἐκτὸς ἀπὸ ποιητῆς μιᾶς συλλογῆς (καντίποτα ὑποσηομένης) καὶ ἀπέριων δημοσιογραφικῶν στιχουργημάτων, ἠθοποιὸς κανονικὸς κομπάρσος ἦγουν, ἐν στολῆ γυμνικῆ ἔστου—φοροῦσα δηλονότι μόνον τὸ δέρμα μου, σὲ μεγάλη κινηματογραφικὴ παραγωγή. Πρωτοεῖδα ταινία στὴν πλατεία τοῦ χωριοῦ καθήμενος χαμαί, προβαλλομένη στὸν τοῖχο τοῦ οἴκου Καραπατασίδη (τ' Μῆτος τ' Γιωργῶτ' Γκέλ—ὁ παπποῦς του ἄνηκε στὴν ἐσχάτη κοινωνικὴ κατηγορία τῶν ληξιδων τοῦ χωριοῦ πού ὁ μπέτης, χάριν ἐλέους, ἔδωσε τόπο καὶ ἔστησαν κάτι σὰν σπείτια ἰσόγειον βόδια καὶ γαῖδουρομούλαρα, ἀπάνω ἄνθρωποι) πού πρόβαλε ἡ Κινηματογραφικὴ Ὑπηρεσία Στρατοῦ στὴν ὑπαιθρο χώρα. Ὁ Κώστας Καραβᾶς πρωταγωνιστῆς σὺν ἐπίκαιρα περὶ τοῦ βλαβεροῦ περινόσπουρου καὶ κομμουνισμοῦ, συνώνυμα εἶδη. Θαύμαζα τὸν Θωμᾶ Λάπα (δραγὰτη ἔνστολο) καὶ Βαγγέλη Τζιαχάνα (ταξίτζη) ὅτι στρατιῶτες ὄντες εἰπαίξαν κομπάρσοι στὴν θρυλικὴ ταινία «Ὁ Λέων τῆς Σπάρτης» (1964). Εἶδα φωτογραφίε τους. Ἐξήλεψα. Ὅμως ἔχει ὁ καιρὸς γυρῖματα καὶ εἰδικὰ γυρῖματα ταινιῶν μὲ ἀφορμῆδε αὐτῶν λαμβάνουν ἐκδικιστὴ τὰ ὄνειρα τοῦ Ὀδυσσεύς Ἐλύτη καὶ ἄλλων βαρεμένων τῆς ποιήσεως ἀλλὰ καὶ τῆς πολιτικῆς λ.χ. ὁ πολυετῆς δημοκρατοβουλευτουργὸς Π. Κουκουλόπουλος ἔτσι ἔκλεινε τοὺς ἐπὶ ἐξέδρας λόγους καὶ κέρδιζε σερί. Μετὰ ἀπὸ χιλιάδες ταινίες ἀπὸ ἐκεῖνη μὲ τὸν Καραβᾶ ἐπέστη ὁ καιρὸς νὰ γυρῶσι καὶ ἐγὼ ταινία.

Αὐγούστος 1976. Κόρινθος, 6ον Σ.Π. Ἐπὶ διήμερον μᾶς πήγαιναν πεζῆ στὴν παραλία τῆς. Χιλιάδες 8 περίπου φανταρία ἀπὸ ὅλα τὰ κέντρα νεοσυλλέκτων Πελοποννήσου. Ὅπως καὶ ἐπὶ Λέοντος. Κουρεμέ-

νοι ἐν χρῶ οὕτως ἢ ἄλλως, ὀλόγυμοι ἐντελῶς (ὄχι, ἐκεῖ ἐγδυνόμεθα κι ὄχι στὸ στρατόπεδο, σκεφτεῖτε τὴν εἰκόνα χιλιάδων γκολιάβων νὰ διασχίζουν τοὺς δρόμους τῆς πόλεως καὶ αἱ Κορίνθιος (οἱ), νὰ χειροκροτοῦν τὰ ἑλληνικὰ στρατὰ «πού κίνησαν στὸν πόλεμο νὰ πᾶν / στὸ IPAN, ΣΟΥ-ΔAN, AMMAN κι ὡχ ἄμάν»). Διότι σχεδὸν περὶ αὐτοῦ ἐπρόκειτο. Ὁ κύριος σκηνοθέτης Μ. Κακογιάννης ἐγύριζε τὴν ταινία Ἰφιγένεια καὶ ἤθελε στρατὸ τζάμπα ὡς μακρινὸ φόντο. Χιλιάδες. Εἶμεθα οἱ γενναῖοι Ἄχαιοι ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ. Μὲ μαραμένες ὄλες τὶς ἀρσενικὲς φύσεις νὰ κινοῦνται πέρα δῶθε, σπασομένα χέρια ἐκτὸς νάρθηκος, ἐκ τῶν ἀντιδιεγερτικῶν κατευναστικῶν οὐσιῶν πού ἔριχναν στὸ τσάι, φτυαριές. Μαζεμένα καβαφικὰ ἀπομεινάρια περιμέναμε νὰ φυσήξει ὁ ἀέρας, νὰ φύγουν τὰ καράβια, νὰ πᾶμε στὴν Τροία, νὰ τὴν κάψουμε, νὰ πάρουμε τὴν Ἑλένη καὶ νὰ γυρῶσιμε

*οἱ Ἀλεξανδρεῖς, οἱ Ἀντιοχεῖς,
οἱ Σελευκεῖς, οἱ πολυάριθμοι
ἐπίλοιποι Ἑλληνες Αἰγύπτου καὶ Συρίας,
κι οἱ ἐν Μηδίᾳ, κι οἱ ἐν Περσίᾳ, κι ὅσοι ἄλλοι.
Μὲ τὲς ἐκτεταμένες ἐπικράτειες, κ.λπ μικρὰ καβαφικά.*

Δὲ φυσοῦσε στὴν ὀμηρικὴ μυθολογία ἀλλὰ ἐδῶ φυσοῦσε ἄγρια, γέμιζαν τὰ μάτια καὶ ἡ φασολάδα στὴν καρβανά, μὲ σιάβαρα καὶ ἄμμο πού ἐκτριτίνιζε ἄμα τῆ εἰσόδῳ σὲ στόμα. Τέλος πάντων μὲ τὸν ἄνεμο τὰ βρήκαμε κάποτε «φύσα θάλασσα πλατιά φύσα ἀέρι κ.λπ» ἀλλὰ ἔλα πού ὁ κυρ' σκηνοθέτης ἤθελε ὄλο αὐτὸ τὸ γυμνὸ καὶ γουλι κευκαμένο τσοῦρμιο νὰ κοιτάει μὲ νοσταλγία τὸ πέλαγος

*Δηλαδή;
Φώναζε μὲ τὸ χωνί: —Νὰ κοιτᾶτε μὲ νοσταλγία τὸ πέλαγος
—Ὡρὲ τί μλκς εἶναι αὐτὲς χαμηλοσκέφτονταν οἱ φανταροκόμπασοι.*

Πῶς ἀποτυπώνεται ἡ νοσταλγία στὸ πρόσωπο, αὐτὴ συνήθως εἶναι θέμα ψυχῆς. Δὲν τὰ καταφέραμε. Ξανά πάλι—Νὰ κοιτᾶτε μὲ νοσταλγία κ.λπ. Ἀποτελέσματα πενιχρά. Μέχρι πού οἱ ἐνδεδυμένοι λοχιές, καλοσιερέες πού μᾶς ἐκπαίδευαν, μᾶς περιλάβαν. Ἐλυσαν τὶς ζωστήρες καὶ περιέρχονταν σὰν μπακαρέοι καὶ φιδία ἀνάμεσα στὸ πλῆθος κοκάζοντας καὶ συρίζοντας:

—Νοσταλγεῖστε μαλάκα μᾶς ἔχει τρελάνει ὁ πούστης δυὸ μέρες; Νοσταλγεῖστε τὴν Παναγία σας κι ἄλλα γνώριμα σχετικαστικά τῶν βαθμοφόρων τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ κουνώντας ἀπειλητικὲς ζωστήρες. Δὲν χτυποῦσαν ἀλλὰ δὲν ἤθελε καὶ πολὺ. «Πῶς νὰ νοσταλγήσουμε γμτ.», στέναξε ἔνδον τὸ στρατεύμα Ἀχαιῶν, νεοελλήνων, νεοσυλλέκτων; Ὁ καθένας ἦταν χαμένος καὶ χαμένος στὴν ἀτομικὴ νοσταλγία τόπου καὶ προσώπων κυρίως ἀγαπημένων. Πῶς νὰ πετύχομε τὸ συλλογικὸ νοσταλγούμενο; Ἀδύνατον!

Δὲν ξέρω ἂν καταφέραμε τὸ σκηνοθετικὸν ζητούμενο. Προχωρήσαμε σὲ ἄλλες σκηνές. Τότε εἶδα ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ θηρία τοῦ ἑλληνικοῦ σινεμά: Κώστα Ἀγαμέμνονα Καζάκο, Κ. Καραῶ ὡς Μενέλαο, τὴν Γαταιάνα Παπαδόσχου Ἰφιγένεια, Εἰρήνη Παππᾶ Κλυταιμῆστρα, δὲ θυμᾶμαι καὶ ποιὸς ὑποκρινόταν τὸν Ἀχιλλεῖα, μὴ καὶ ὁ Γ. Φέρτης; Ἦμουν δὲ καὶ ἐγὼ ἐκεῖ...

Ἐμᾶς ἄλλο ἔκαιγε, νεοσυλλέκτοι ὄντες οὔτε νὰ κρατήσουμε τὸ ὄπλο ξέραμε καὶ τὸ τουρκικὸν σκάφος Χόρα (πρῶν Σισμίκ) ἔκοβε βόλτες στὸ Αἰγαῖο. Μᾶς θέρριζε ἡ ἀγωνία πολέμου ἔστου καὶ ἐπεισοδίου. Τὴ νοσταλγία τοῦ κάθε Κακογιάννη θὰ κοιτούσαμε...

Τὴν ταινία δὲν τὴν εἶδα παρότι μοῦ τὴ χάρισαν σὲ ἕνα ντοσιὲ μὲ τὴν ἀρχαία τριλογία τοῦ σκηνοθέτη. Ἀλλὰ πάντα εἶχα τὴν ἀπορία πετύχαμε ἄραγε ἐκεῖνη τὴ νοσταλγία στὴν παραλία Κορίνθου τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ;

ΥΓ. Τὴ θητεία μου στὸν κινηματογράφο σημειῶνω στὸ βιογραφικὸ πού ὑπέβαλα στὴν Ἐταιρεία Συγγραφέων ἕνα καταστῆ μέλους τῆς.